

Imprimat legal.

1 - SEP. 1925

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI

Nr. 32

9

AUGUST

1925

In acest număr: Provocatorii de „Țara Noastră”; Rar, poezie de Vasile Al. George; Două fronturi de P. Nemoianu; La răspântie de Ion Gorun; Pe marginea Vulcanei de N. Lupu Kostaki; Mișcarea dela „Semănătorul” de Alexandru Hodoș; Ideia turanică de M. B. Rucăreanu; Comercializarea calomniei de V. Russu-Șirianu; Cronica externă: Conferința țărilor baltice de I. Paleologu; Săptămâna politică: Camerele agricole; Pe loc, repaos de Ion Balint; Gazeta rimată: De profundis de Eustațiu Colivă; Insemnări: Contraziceri; O agresiune; Eivira face politică; Lămuriri cam încurcate; Expoziția fabricii „Iris”; Aspecte din Munții Apusenî; Cărți noi, etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

623

623

Țara Noastră

Provocatorii

Agresiunea săvârșită deunăzi împotriva d-lui A. C. Cuza nu poate fi socotită ca un simplu incident la colț de stradă, asupra căruia să nu ne oprim o clipă, pentru a-i cântări tot înțelesul. Imprejurările în care s'a petrecut atacul, dar mai ales comentariile care au urmat în coloanele așa numitelor prese independente dela București, ne îndreptățesc să credem că suntem în fața unui act de provocare.

Provocarea și-a și atins scopul, dovadă manifestațiile turburătoare care au urmat. Au fost, iarăși, capete și geamuri sparte; s'au făcut, din nou, câteva devastări inutile; iar domnii din palatul *Adevărului*, bine păziți în culcușul lor de baioneta soldatului român, s'au ales numai cu câteva huiduieli dela distanță. E destul însă, pentru ca dușmanii din afară ai României, aprovizionați din mijlocul nostru cu un lux de argumente, să-și continue cu mai multă intensitate opera lor sistematică de defăimare. Luați în mână gazetele care se strigă pe străzile Capitalei, în liniștitele ceasuri de seară, cântăriți tot veninul care se scurge din înegritele coloane, ascultați puțin scrâșnirea de dinți care nu reușește să se stăpânească, apreciați stăruința cu care ni se aruncă în obraz atâtea jicniri ațâțătoare, și veți înțelege fără multă greutate ecoul pe care-l vor avea aceste fățarnice tânguiri dincolo de granițele țării.

Provocatorii sunt acți, în mijlocul nostru, bine hrăniți cu banul ostanelilor noastre, cu grije găzduiți de proverbiala noastră răbdare, pe care din când în când, spre nenorocul lor, o pun la prea grea încercare. Așa s'au petrecut lucrurile și cu prilejul brutalității dela Iași. În loc să dorească, pentru propriul lor folos, ca spiritele dela noi, atât de agitate în ultima vreme, să se liniștească, oamenii aceștia, ei înșiși foarte proaspeți mosafiri ai pământului românesc, fac tot ce le stă în putință pentru a spori și mai mult o regretabilă, dar firească surescitare. Peste flacăra vie a unei explicabile indignări tinerești, care

s'ar putea potoli cu totul în alt fel, cunoscuii îndrumători din strada Sărindar toarnă cu desinvoltură untdelemnul fierbinte al reportajelor lor insultătoare.

Aceasta este, însă, numai o verigă dintr'un lanț de întâmplări care dau de gândit. Avem înaintea noastră cartea, pe care dna Elena Protopopescu a făcut-o să apară de curând, pentru a dovedi acțiunea dușmănoasă întreprinsă peste hotare de ambasadorii autorizați ai „Uniunii evreilor pământeni“. Nu e, cum s'ar crede, o broșură de propagandă antisemită. E o colecție, nu mai puțin elocventă, de acte și documente, reproduce aproape toate în fac-simile, în care se oglindește, fără nicio umbră de îndoială, un capitol dureros din istoria recentă a războiului României. Eroii acestei triste povești nu sunt necunoscuți pentru noi. Celdintâi este d. Adolf Stern, deputat în Parlamentul democrației române, ales pe lista primitoare a partidului țărănist. Celd-al doilea este d. S. Labin, vechi și încercat publicist român, care printr'o simplă coincidență, desigur, a fost instalat acum câteva zile ca director al *Adevărului*.

Acești norocoși oaspeți ai României de astăzi n'au fost slujitori prea credincioși ai României de ieri. Cu dovezi zdrobitoare ni se arată, că acest Adolf Stern, în calitatea sa de președinte al „Uniunii evreilor pământeni“, împreună cu acest S. Labin, fostul secretar-general al aceleiaș asociații reprezentative, au întreprins în timpul războiului o vie propagandă în țările neutre ale Europei și în America, pentru a repeta pretutindeni, că evreii din România n'au dorit războiul, că ei nu se identifică în niciun fel cu aspirațiile politice ale României, și că, dacă mai e posibilă o pocăință, ei votează din toată inima pentru detronarea regelui României. Ciudată îndeletnicire de pământeni, — într'un moment când neamul românesc sângeră la fiecare închietură a trupului său chinuit!

E ușor de înțeles, că asemenea surprinzătoare descoperiri, a unor fapte nu tocmai atât de depărtate, nu sunt sortite să îndulcească raporturile dintre cetățenii, de obârșie diferită, ai aceleiaș țări. Căci, nu i se poate vârf pe gât oricui această situație paradoxală, ca pe de o parte să te declari fiu credincios al patriei tale adoptive, cerând pentru tine și pentru ai tăi drepturi egale cu ceilalți fii născuți ai ei, iar pe de altă parte, de cum treci dincolo de frontieră, cu sau fără pașaport, cu sau fără geamantane, să te transformi ca printr'un miracol în agent activ al dușmanilor națiunii care te-a primit în mijlocul ei. Nimeni n'a reușit până acum să rămână un bun cetățean înăuntru țării, rezervându-și în acelaș timp dreptul de a conspira împotriva ei, în afară.

Scena, desigur, se va repeta. Un alt d. Adolf Stern, sau poate încă odată d. S. Labin, îngăduindu-și, cu consimțământul tacit al celorlalți, să vorbească în numele „Uniunii evreilor pământeni“, ne va condeia încă odată cum ni se cuvine în fața străinătății, reluând campania de ponegrire a României începută în 1916, și purtând pretutindeni în lume jalba, generos retribuită, a unor nedreptăți de neîndurat. Propaganda împotriva României va culege, din nou, un succes prețios. Vom fi arătați cu degetul, de departe, ca o insulă de

intoleranță, unde străinii sunt jupuți de vii, și unde d. Albert Honigman nu e lăsat să se îmbogățească în tihnă. Cea mai îngăduitoare țară de pe pământ, cu cel mai îmbelșugat procent de călători adăpostiți de pretutindeni, asupra căreia s'a revărsat cel mai lacom val de nepoftiți; va fi înfățișat, grație unei meșteșugite răstălmăcirii, drept un ultim refugiu al huliganismului scandalagiu.

Ni se va face, nu ne mai aducem aminte pentru a cătea oară, o mare nedreptate. Vom înregistra-c, la un loc cu celelalte. Provocatorii, desigur, vor fi singurii cari se vor bucura, căci fiecare pumn de noroi asvârlit asupra prestigiului României e un nou triumf pe seama lor. Dar, cei cari cu atâta îndemânată îndrăzneală practică acest sport urât, ar trebui să înțeleagă din vreme primejdia. Cine seamănă vânt, culege furtună, prezice un proverb românesc, pe care, evident, folkloriștii dela *Adevărul* n'au de unde să-l cunoască. Li-l oferim, — ca să mediteze puțin asupra lui...

„ȚARA NOASTRĂ“

RAR,

rar vr'un vis de'mi înflorește 'n minte!
O toamnă grea mi-a 'ngălbenit simțirea
Și cerul ei mi-a 'negurat privirea; —
E noapte 'n urmă, — fulgeră 'nainte...

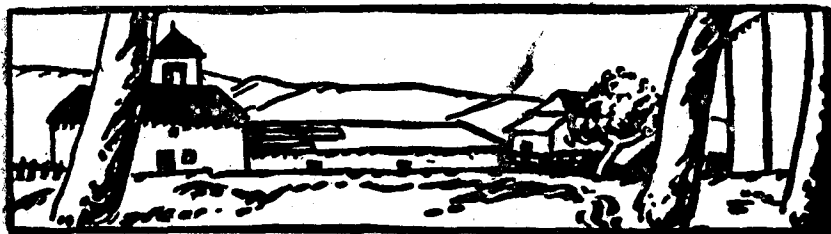
Și totuși, îndărătnic și 'ncordat,
Cum niciodată n'am crezut să fiu,
La ținta mea dintâi s'ajung mă zbat, —
Dar drumul mă sleiește... și-i târziu...

La ținta mea dintâi!... Ce vis!
Avântul
Nu mă mai poartă prin azur senin,
M'a 'nlănțuit de neînvins pământul,
Și gura lui mă cere în declin...

Tremurător, bătut de aspre vânturi,
Cu fiecare clipă veștejesc,
Și suspinând aceste triste cânturi,
Nu știu de am murit, sau de trăesc...

Iulie 1925

VASILE AL-GEORGE

Două fronturi

Curentele de dezagregare, care dela unire încoace se trudesă să sape necontentit la temelia tinerei noastre țări, au îmbrăcat în noile provincii haina unei lupte care se duce, necontentit, pe două fronturi. Deoparte ni se înfățișează iredentismul unor minorități rănite adânc în privilegiile de veacuri; de alta, bolșevismul, care ca un fel de stupefiant social se picură în sufletele tuturor suferinzilor naivi. Cel dintâiu tinde să excite până la extrem ura de rasă a minorităților conlocuitoare, sperând să culeagă depe urma ei într'o bună zi fructul copt al frontului unic minoritar. Al doilea se nizește să-și facă drum chiar în rândurile noastre, exploatând numeroasele neajunsuri postbelice, pentru cari — se zice — de vină ar fi exclusiv actuala configurație socială.

Cel dintâiu, grație vigilenței organelor de stat și a proaspetelor amintiri din trecut, poate fi privit ca învins. Nădăduim, ca și în viitor să găsim mijloacele necesare și potrivite pentru a readuce la realitate pe aceia cari visează. Actuala generație, care a trăit cel mai amar final al unei oprimări de veacuri, nu va fi atât de tembelă, ca, la un moment dat să apară nepregătită de a para cu succes orice lovitură. Această parte ne este perfect acoperită, și nu mai este nevoie decât de o vigență normală, care, la nevoie să ne semnaleze numai faptele.

Nu tot așa stăm cu cel de al doilea front. Acesta urmează o tactică nouă, cu care nu suntem deprinși, și pentru care, din păcate, toate condițiile sunt la îndemână. El nu se ridică ca o linie unitară, vizibilă, ci se ascunde prin toate cotiturile vieții noastre — publice și particulare — punând pas cu pas individul copleșit de nevoi în fața unor îndoieli mistuitoare, cu gândul evident de a-l răpune sufleteste. Este o luptă de guerillă, care se brodează pe toate neajunsurile unei vieți, pe care noi abia acum o bătătorim independent, fără călăuză. Primejdia ce ne amenință din această parte este cu atât mai mare, cu cât, alături de lipsa de experiență a individului, absentează și cea mai elementară prevedere din partea statului, care nu a făcut eforturi prea

însemnate cu scopul de a ne diferenția în mod vizibil, din punct de vedere economic și social, de aceia cari atentează la echilibrul nostru individual, și prin aceasta, indirect, la supremul razim politic al statului. Uneori, ni se pare, că reprezentanții oficiali ai statului oferă direct concurs tendințe inoportune, cum ne-a fost dat să vedem cu ocazia celor două legi din urmă: aceea asupra înființării Camerelor agricole și de muncă. Acestea, în actuala lor codificare, tind hotărât să dărâme singurul mijloc de înunizare împotriva dezagregării: tradiționala izolare de tot ceea ce nu este conform cu patriotismul moștenit din bătrâni. Neglijența oficială, ca să nu zicem vinovăția, este atât de accentuată, încât nu s'au făcut nici cele mai elementare studii în legătură cu această inovațiune, care va avea cele mai serioase repercusiuni sociale. Cele două legi, având pretenția să cuprindă întreg organismul nostru social, nu sunt considerate ca ramificațiuni ale unui întreg, ci ca instituțiuni izolate. Cea de a doua, aceea asupra Camerelor de muncă nici nu este încă promulgată, și nimenea nu știe care este rostul ei. Instrucțiunile ce se dau dela centru, nu privesc decât latura de procedură electorală — suprema înțelepciune politică în viața publică a statului român —, pentruca, deodată cu promulgarea să se poată pune numai decât în aplicare. Abia din frământările celor interesați am putut lua cunoștiință de nenorocirea ce ni se prepară.

Frământarea muncitorimei urbane, cu care jumătate din țărâniea noastră este condamnată să facă cauză comună, ne indică dedesupturile proiectului. Din agitațiile acesteia aflăm, că noua lege ar fi concepută pe un principiu larg, dar nedefinit din punct de vedere românesc. Menirea noii instituțiuni a Camerelor de muncă ar fi să înlocuiască organizațiunile profesionale muncitorești. Față de această pretinsă tendință a proiectului, muncitorimea organizată puternic, pune legiurii românești următoarea alternativă: sau să păstreze, alături de noile Camere, organizațiunile profesionale, sau, dacă le ar dizolva, atunci conducerea efectivă să o aibă delegații ei. Și 'ntr'un caz și 'n altul, muncitorimea organizată protestează împotriva promiscuității ei cu profesioniștii intelectuali: medici, avocați, artiști, etc, ca unii cari nu au nimic comun cu idealurile ei, dar nu suflă nici un cuvânt — probabil ca să nuse trădeze — despre muncitorimea agricolă, ceceae denotă că privesc cu simpatie atașarea acesteia la sfera de interese proletare, dar mai ales la sfera de influență a muncitorilor industriali. Cunoșcând tenacitatea cu care luptă muncitorimea organizată și lipsa de concepție a guvernanților noștri, cam pripiți și superficiali, este aproape sigur, că cei dintâi își vor ajunge scopul. Multe experiențe de șapte ani încoace justifică această temere. Cunoaștem toate peripeziile ce le-au îndurat muncitorii români, cari sub influența vremilor de renaștere politică de astăzi au încercat să se organizeze pe baze naționale. În această apreciazabilă pornire a lor nu numai că nu au fost încurajați, dar au suferit demoralizătoare eșecuri, sub ochii noștrii. Este sigur, căcu cât ne vom îndepărta de anul Domnului 1918, cu atât va scădea imboldul lor intern și cu atât vor fi integrați mai mult muncitorii internaționali

în drepturile avute, dacă nu și mai mari. Această perspectivă dăreamă și singura presupunere posibilă și favorabilă cercurilor oficiale, că prin promiscuitatea țărânilor cu muncitorii industriali s'ar urmări un mijloc de naționalizare al Camerilor de muncă. Dar o asemenea naționalizare nu este decât de ordin strict statistic, iar nu sufletesc. O naționalizare nu se poate concepe prin o pătură care sub raport social nu știe încă să cuvânte — cum este plebea țărânilor noastre, — în dauna altele care cuvântă limpede, dar nu pe struna acordată de sufletul românesc.

Iată considerațiunile cari ne îndeamnă să sfătuim acum, în ceasul al unsprezecelea, pe guvernânții noștri, să renunțe la răscolirea primejdioasă a satelor noastre. Regruparea socială plănuită ne va crea al doilea front unitar, în domeniul social, care va complica enorm consolidarea atât de dorită a stăpânirii românești, hărțuite din atâtea părți. Cererea noastră este cu atât mai ușor de satisfăcut, cu cât legea nu este încă promulgată. Altfel, cu toată indulgența ce o au patrioții buni și dezinteresați, vom fi nevoiți a ne spăla și noi mâinile. Căci numai este patriotism înțelept, acela care nu poate fi și util.

P. NEMOIANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La răspântie

La cancelarie, Dumitrescu rămase mirat găsind pe biroul său o scrisoare. Nu purta corespondență cu nimeni. Cine putea să-i scrie?

Slova de pe plic nu-i spunea nimic. Cuvântul *personală* scris într'un colț și subliniat de trei ori îi ațâța și mai mult curiozitatea.

Desfăcu scrisoarea. *Domnul meu* și *Un binevoitor* erau cuvintele cu care începea și se sfârșea, și asupra lor se opri mai întâiu, în chip firesc, privirea tânărului funcționar.

Era în aceste vorbe ceva misterios, turburător, — intervenirea brutală a necunoscutului, a neprevăzutului într'o viață molcomă și tihnită. Emoțiunea ce-l cuprinsese fu atât de mare, încât par'că tot sângele îi năvăli deodată la inimă. Dar, simțindu-se observat de colegii săi, se stăpâni, luă un aer indiferent și citi:

„Domnul meu,

„N'am nici un interes, dar mi-e milă de d-ta să te văd înșelat cu atâta infamie și fără să bănuiești nimic, sărmană victimă! D-ta ca un om bun și cinstit ce ești, care nici nu te gândești la răutatea și trădarea oamenilor, pleci, în fie care zi la cancelaria d-tale. Dar de cum pleci, nu trece câte-odată nici un sfert de ceas și *amicul* d-tale Ionescu se grăbește să ia pe lângă *scampa* d-tale jumătate locul pe care-l părăsești... Nu spun mai mult. Cercetează și te vei convinge. Mai scormonind și trecutul, poate vei mai afla și altele.“

Un binevoitor.

Dumitrescu împătură scrisoarea, foarte palid, și o puse în buzunar. Vecinul său de birou îl întrebă, cu o îngrijire prefăcută:

— Ce ai, Dumitrescule! Ți-e rău?... Ori vr'o veste rea?

Tânărul funcționar îngână:

— Nu...

Dar imediat, schimbându-și gândul, adaoase în silă:

— Adică... adevărat, nu știu ce am azi... nu mă simt bine de lo...
Și ridicându-se de pe scaun:

— Vă rog să spuneți șefului că mi-a venit rău... Mă duc să iau nițel aer... Poate să mă întorc, dacă mi-o fi mai bine...

În stradă, Dumitrescu rămase nehotărât. Să se întoarcă de-adreptul acasă?

— Dacă scrisoarea spunea adevărat?

Creeru-i ardea frământat de acest gând grozav...

* * *

Abia erau doi ani de când se însurase.

Fire blajină, învățat de mic copil și până aproape de vârsta bărbăției cu viața egală și liniștită în familie, abia putuse suporta câte-va luni, după moartea mamei sale, viața singuratică, rătăcitoare, fără rost, fără tihnă.

Nu alesese mult. O verișoară de departe, orfană, crescută în Azil, par'că-i fusese anume destinată. O ceruse, și mătușa la care fusese adăpostită fata, după ce ieșise din școală, se grăbise să i-o dea.

Și... n'avusese de ce să se plângă până acum. Modești, retrași, se ajungeau bine cu leafa lui și trăiau fericiți într'un colț de mahala... Fericiți? Așa credea el până acum: nici-odată n'auzise nici o plângere din partea ei, iar cât despre partea lui, era viața pe care o dorise, cu care fusese deprins.

Și acum, deodată... rostul lui acesta, abia întemeiat, dar pe care îl crezuse trainic așezat pentru câte zile avea să aibă, să se sfârșească așa fără veste?...

Căci, nu putea să încapă nici o îndoială: dacă scrisoarea spunea adevărat, nu era de cât o singură cale de urmat: comisarul... flagrant delict... proces de divorț...

Și par'că se vedea iar singur ca un cuc, într'o odăiță abia luminată, căutând în zădar să-și omoare urâtul cu gazete și fascicule de romane...

Să se însoare a doua oară? Dar dacă fata asta, orfană, blândă, modestă era așa, când, unde și cum avea să găsească alta alt-fel?...

* * *

Și cu gândurile astea pașii îl duceau înainte spre casă...

Acum ajunsese la răspântia de unde da în strada în care locuia... Înima începu să-i svâcnească, încât pareă și-o simțea în gât... Se apropia momentul...

De departe zărea casa, și în închipuire i-se desfășură cu o repeziune amețitoare scena ce avea să urmeze: el, deschizând ușa fără veste... Dar nu, desigur ei o încuiaseră... el bate... o tăcere adâncă urmează... apoi aude șoapte... el bate încă odată, mai tare: „eu sunt, Natalio, deschide, ce te-ai încuiat?...” Iși aude par'că glasul cum tremură... Însfârșit, ea deschide... E palidă, zăpăcită, — vrea să îngâne ceva, dar e în zădar... Ionescu e acolo, palid și el, cu ochii în pământ... Vina e vădită... ireparabilă...

Și el, ce-avea să facă atunci? Să-i scoată afară, imediat, pe amândoi... „Afară!”... și iar se auzea, de astă-dată răcnind, și parcă vedea vecinii strângându-se, lacomi de scandal...

Și pe urmă... compătimirile penibile, dezonorătoare, în dosul cărora se ascundeau pufniri de râs... apoi procesul... gazetele vorbind despre rușinea lui, afixând-o în vederea tuturor, — pe când el, umilit, ghemuit într'un colț, nu mai cuteza să dea ochi cu nimeni, tresărind la ori-ce vorbă a colegilor lui din biurou și descoperind în fie-care privire a lor o ironie...

Dar nu, nu e adevărat... scrisoarea mințeă... mințeă... mințeă...

Ca mișcat de o forță străină, Dumitrescu se întoarse. Trecătorii se uitau în urma lui dând din cap, văzându-l așa, aproape alergând...

* * *

La cancelarie ajunsese asudat, deși afară era un frig neobicinuit. Se desbracă de palton, îl agăță în cui, apoi scoase batista să se șteargă pe frunte. Scrisoarea anonimă îi căzu. O luă, se duse la sobă și o aruncă în foc.

Apoi se întoarse, zâmbind în silă, spre colegii săi din biurou, cari se uitau la el curioși:

— Mi-e mai bine acum, zise. Am avut, așa, o amețeală...

ION GORUN

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe marginea Vulcanei

Trăim vremuri înălțătoare de epopee! Paladinii cronicilor lui N. D. Popescu apar în ediții noi, revăzute și prefăcute pe gustul și înțelesul publicului de astăzi. Domnii codrilor, spaima poterilor, haiducii superbi, neînfricoșați și milostivi, despoaie în anul din mila lui Dumnezeu 1925 dealungul șoselelor desfundate ale Țării Românești pe reprezentanții burghezimei noastre democratice, cu aceeaș semeață desinvoltură, cu care acum aproape un veac predecesorii lor iluștri prădau la drumul mare rădvanele lui Kir Iani și ale lui Kir Vasile și ale celorlalți nenumărați și odioși emisari ai Fanarului mizer, vagabond și trândav în Principatele dunărene. La răstimp de o sută de ani încheiați, povesteă se repetă aproape aidoma, până în cele mai mici și mai ridicole detalii, de abea modificată în aparență de vocabularul unei nomenclaturi inedite, și mai ales de floricelele de stil, compoziție, sintaxă și gramatică, care alcătuiesc repertoriul lingvistic și literar al alfabetului nostru gazetăresc. E în adevăr surprinzător, cât de puțin au schimbat structura etică și intelectuală a poporului nostru toate numeroasele și variatele invenții, instituții, formule și panacee, care din occidentul luminat s'au revărsat în ultimul secol, generoase, asupra pământului și neamului românesc: întreg acel puhoiu civilizator de trenuri, telegrafe, telefoane, automobile, mașini perfecționate, cărți voluminoase, legi înțelepte, Constituții maestre, și atâtea multe altele, reprezentând osteneala și fala părinților și bunicilor noștrii, harnicii pionieri ai Belgiei la porțile Orientului.

Înzadar oștile modernilor Kârk-Serdari se muncesc să prindă pe emulii îndrăsneți ai lui Iancu Jianu, ai lui Tunsu și ai lui Ghiță Popa. Străduințele lor uriașe culminează în limitele canevasului tradițional la aceleași atacuri infructuoase, la aceleași lupte fratricide, la aceleași descinderi tardive pe locurile unde, cu câteva ceasuri mai de vreme, bandiții au jefuit, au ospătat liniștiți, au cântat dulos din scripcă dorurile unui nobil dar chinuit sentiment, și s'au depărtat pe urmă conduși până la poalele codrilor seculari de aclamațiile și urările unei populații entusiaste. Odată mai mult, fantază a vieții reale se dovedește

mai bogată și mai puternică de cât imaginația zvăpăiată a poetului divin. Insuși fertilitul și melancolicul rapsod al energiei virile concentrate în pădurile județului Dorchoiu — am numit pe d. Teodor Speranța și anecdotele sale populare — a fost cu prisosință întrecut. Aventura celor trei zeci și doi de ovrei, cari s'au luptat lângă Herța cu doi tâlhăroi, apare de un sărăcios dezolant pe lângă odiseia convoiului de 18 (opt spre zece) trăsură pline de oameni, înmărmurite pe o întindere mai mare de un kilometru de amenințarea modestă a două biete carabine. Mândria noastră de român, alintată bărbătește de stihurile d-lui Teodor Speranța, a fost de data aceasta cu atât mai ingenușchiată cu cât printre numeroșii membrii ai tristului convoiu se prenumăra și dl Ion Mihalache, vașnicul și inimosul exponent a tinerei noastre democrații. Surzi la toate rugămintele vizitului, care aveau cinstea să depoziteze vremelnice în trăsura sa „speranța noastră de mai târziu“, bandiții au refuzat să mai înapoieze d-lui Mihalache orologiul său de buzunar, astfel că lipsită astăzi de contribuția acestui instrument prețios, democrația noastră riscă să nu mai știe exact ceasul mântuirii sale.

Dar, afară de jicnirea orgoliului nostru și a dlui Ion Mihalache, constatarea care se desprinde dureroasă din întreg acest noian de hoșii la drumul mare, de escrocherii obraznice, de detunări fantastice a banului public și de prădăciuni a banului privat, care umplu aproape trei sferturi din coloanele gazetelor noastre de informații, este nu numai absoluta incapacitate a organelor noastre de represiune să le combată eficace și să le stârpească, dar indiferența simpatică, concursul aproape binevoitor, cu care marea majoritate a populației încurajează și apără pe bandiți. Pușinii hoși prinși după lungi și oboșitoare eforturi evadează cu o ușurință copilărească sub ochii miopi ai paznicilor și cu asentimentul surăzător al opiniei publice. Cărța noastră de stat scârție anevoios din toate încheieturile sale pe drumul desfundat al sublimiei anarhii.

Minciuna ordinei politico-economice, care de aproape un secol a fost impusă neamului românesc, începe să se destrame pe văzută și pe înțelesul tuturor. Paliativele, care înainte de războiul mondial, atunci când impulsul Europei liniștite ne țâra autoritativ în făgașul ordinii sale generale, erau suficiente pentru a întreține fie numai aparențele unei vieți normale; astăzi, când elementele existenței și propășirii noastre trebuiesc găsite numai în noi și prin noi, sunt absolut inoperabile. Prăpastia adâncă dintre așezământul nostru economic, alcătuit din clasa numeroasă a producătorilor agricoli, și organizația noastră politică, dominată de interesele secundare ale marelui capital bancar și de frazeologia bonjuriștilor „de la Rousseau citire“ amenință să înghită mult-pușinul ce strămoșii au agonisit prin veacuri eroice de trudă. Tomescu, Munteanu, Dâmboviceanu și compania tuturor celorlalți funcționari înalți și mărunți, civili și militari, cari umplu pădurile, administrațiile și cabinetele judecătorilor noștri de instrucție, alcătuiesc numai semnele îngrijitoare ale cataclismului ce ne amenință. E momentul suprem să luăm aminte!

Ordinea de stat se menține prin autoritate. Autoritatea se realizează prin dictatură. *Dictatura se înfăptuește numai prin concursul conștient al poporului.* O dictatură care nu are acest concurs este o simplă, odioasă și fragilă tiranie. Pentru a avea concursul maselor cetățenești, *dictatura trebuie să fie expresiunea energetică a intereselor economice ale clasei prin excelență producătoare, ale democrației în adevăratul înțeles al cuvântului.* Într-o țară însă, unde, precum în țara românească, interesele clasei prin excelență producătoare, *a agricultorilor*, sunt neconținut stânjenite și lezate, aparatul ordinii de stat se transformă într-o instituție abuzivă, iar atacurile împotriva sa în adevărate acte de bravură cetățenească.

După o sută de ani de minciună și de civilizație înșelătoare, vremurile de bejanie ale ultimilor domni fanorioși s'au întors. Burtăverziimea noastră „constituțională“ poate să privească mândră roadele muncii sale insalubre. Atunci ca și acum, ideea de autoritate socială se confundă cu ideea abuzului oficial, transformând pe cetățeanul, care trebuie să fie reprezentantul interesat al ordinii publice, într'un colaborator primejdios al manifestărilor anarhice. Dar importanța momentului istoric era pentru poporul nostru, atunci, cu totul alta de cât este astăzi. Ori cât de penibilă, tirania dezordinei grecești constituia o formă trecătoare, menită să se termine curând, fie numai sub impulsul factorilor din exterior. Astăzi însă, reduși la noi singuri, amenințați dintr'o parte de pericolul bolșevic, de cealaltă de ambițiunile teritoriale ale vecinilor noștri invidioși, criza ordinii noastre interne poate să ia ușor proporțiile unei adevărate catastrofe. Astăzi, numai dictatura conștientă a unei democrații adevărate, adică a acelei categorii sociale care stă în capul producției naționale, poate să garanteze ordinea pașnică în interior și siguranța în afară. . .

N. LUPU-KOSTAKI

Mișcarea dela „Semănătorul“

Începând retipărirea, într'o nouă ediție definitivă, a celor zece volume de critică ale sale, și încercând cu acest prilej să închege într'un singur trup opinii risipite pe cărările vremii, d. E. Lovinescu s'a oprit mai întâi asupra mișcării literare dela *Semănătorul*. Acesteia i-a rezervat, deci, celdintâi volum al recenziilor sale revizuite, care a apărut deunăzi, în editura „Ancora“. Ni se pare foarte ingenioasă această operație de restaurare, grație căreia, printr'o abilă amenajare arhitecturală, o colecție de dări de seamă ocazionale se poate transforma într'o carte de sinteză literară.

D. E. Lovinescu realizează în chipul acesta o evoluție fericită. A început prin a fi critic impresionist, fără nicio veleitate dogmatică, și sfârșește prin a transcrie, pe acelaș nisip, sentințe definitive de istoric. Și n'au trecut de-atunci decât douăzeci de ani, ca'n romanele lui Alexandru Dumas...

În evoluția firească a literaturii românești, apariția *Semănătorului* reprezintă mărturisirea deschisă a unei continuități sufletești. D. E. Lovinescu, — care nu recunoaște, dealtfel, *Semănătorului*, decât patru ani de existență, — crede d'impotrivă. Aducându-i greaua învinuire de a fi confundat elementul *etic* cu elementul *estetic*, ale căror granițe Maiorescu isbutise să le despartă, d. E. Lovinescu își lămurește astfel gândul său: — „Ne mai putându-se prezinta sub vechia formă a patriotismului, pe care o nimicise critica junimistă, etnicul a reapărut sub forma nouă a culturalului: literatura n'a mai fost privită subtilitatea sa estetică, ci prin acțiunea sa culturală.“

Scriind aceste rânduri, autorul *Criticelor* s'a gândit, bineînțeles, la d. N. Iorga, pe care îl și numește: „animatorul mișcării dela *Semănătorul*“. D. E. Lovinescu, desigur, nu e nedrept cu d. N. Iorga. E nedrept cu *Semănătorul*. Fiind că acesta n'a fost numai atât.

Semănătorul a apărut la sfârșitul anului 1901, sub direcția lui A. Vlahuță și G. Coșbuc. Primele vorbe, scrise fără îndoială de cel dintâi, sunau așa, ca o sinceră mărturisire de credință: — „Noi, cari ni-am făcut demult ucenicia în literatură, simțim o muștrare de cuget, când ne uităm în urmă, și vedem câtă vreme am pierdut puind în stihuri

amăgirile și durerile micii noastre vieți, retrași de zgomotele lumii, înstrăinați de marea viață, a poporului, de marile lui suferinți și aspirații, cari ar fi trebuit, dela început să umple și să încălzească inimile și cântecele noastre.“ Era, în acest program de luptă, o prețuire a elementului *etnic*? Fără îndoială. Decurgea de aici, o depreciere a elementului *estetic*? Nicidecum. Confuzia s'a strecurat mai târziu, și ea se datorește, — cum foarte bine a văzut d. E. Lovinescu, — aproape exclusiv dlui N. Iorga, acest încurajator înăscut al mediocrității. În primii ani de existență ai *Semănătorului*, în jurul celor doi meșteri literari, ale căror credințe erau tot mai mult împărțășite, s'au adunat însă o seamă de talente proaspete, pline de însuflețire creatoare, care își oglindeau în crezul *Semănătorului* frământarea propriilor lor năzuinți. Atunci au început să încolțească, în brazda proaspăt trasă, cele dintâi nădejdi ale viitorului.

Au venit, rând pe rând, Ion Gorun, St. O. Iosif, Ilarie Chendi, Mihail Sadoveanu, Dimitrie Anghel, C. Sandu-Aldea, Virgil Cioflec și ceilalți. Incetul cu incetul ceata creștea; puteri proaspete se adăugau celor vechi; ca într'o binecuvântată goană a torțelor, flacăra era purtată din mână în mână, pe deasupra capetelor noastre, potrivit unei bune rânduieli; cugetul românesc își urma drumul său spre culme, fără salturi și rostogoliri în necunoscut.

Rândurile erau solid închegate, și conștiința îndatoririlor scriitoricești străbătuse demult în inima fiecăruia, când numele dlui N. Iorga a apărut pe frontispiciul *Semănătorului*. Istoricul literar, nepărtinitor, va judeca la justa lui valoare rolul pe care l-a jucat în dezvoltarea literaturii noastre acest tiran nervos al slovei tipărite, de o prodigioasă fecunditate grafică. D. E. Lovinescu are dreptate, văzând în dl N. Iorga un protector cu prestigiu al diletantismului, lipsit cu desăvârșire de simț artistic. Dar acesta este cusurul personal al dlui N. Iorga, și el nu poate fi atribuit mișcării dela *Semănătorul*, care n'a fost câtuș de pușin săracă în talente. Dovadă, că dl N. Iorga, după ce a fost expulzat cu politețe din redacția unde se instalase ca îndrumător, a încercat zadarnic să mai „anlmeze“ și aiurea. Astăzi, ca o dreaptă apoteoză a carierei sale, dl N. Iorga e director la *Universul literar*, unde cel mai de seamă colaborator al său e dl Ion Sân-Georgiu...

Pentruce, prin urmare, să confundăm mișcarea fecundă dela *Semănătorul* cu lipsurile estetice ale dlui N. Iorga? Suntem încredințați, că viitorimea nu va face această confuzie. Poate că și dl E. Lovinescu va înlătura-o, la o nouă ediție definitivă a *Criticelor* sale.

ALEXANDRU HODOȘ

Ideia turanică

— Tablouri culturale din Ungaria —

Incepând dela principele Géza și dela regele-sfânt Ștefan, neamul unguresc a urmat o orientare spre occident, trecând la religia creștină și lepădându-și toate tradițiile, aduse din Asia. Ungaria s'a transformat astfel radical, și și-a impus încetul cu încetul un aspect tot mai european, încadrându-se pe nesimțite în familia politică a popoarelor arice. — „Dar, în schimb, ce răsplată i s'a dat acestui mult încercat popor? întrebă astăzi patrioții maghlari, cari dimineața, la amiază și seara numai cu idei salvatoare de neam se frământă. Faimoasa civilizație europeană, — zic ei, — a năpustit asupra ungarilor nenumărate suferinți, împingându-i până aproape de problema existenței sau a neexistenței lor. Ungurii au fost trădați de rasa arică, au ajuns să fie stigmatizați ca barbari, șa lor a fost mutilată oribil, fiind lipsită de toate elementele existenței naționale, și actualmente Ungaria se găsește cu mâna goală și cu pieptul gol în mijlocul unei lumi înarmate până 'n dinți, care spumegă de ură... Deci, spune raționamentul acestor unguri, Europa, sub masca civilizației și a culturai a răsplătit pe unguri, pentru adaptarea lor, cu bani falși și cu ademeneli otrăvitoare, până ce i-a distrus; iar creștinismul, în ochii atotputernicilor Europei nu este considerat mai prețios decât veriga din nările unui șef de trib arab, care petrece la Paris...”

Pornind dela premiza de mai sus, la cinci ani după aducerea la realitate și la dreptatea istorică a acestui neam, nu trece săptămână să nu apară în publicitate știri despre *mișcarea turanică*. Fie că înființează o federație sau pornesc o revistă științifică, fie că încep o acțiune mai mare politică, *turanștii sunt la ordinea zilei*.

* * *

Concepția turanică inițială, și cea mai generală, este cea geografică, înglobând pusele imense dintre Persia și India. Subt raport etnografic și antropologic, se înțelege rasa mongolă sau mongoloidă, care s'a răspândit până în insulele japoneze și Sunda. Filologi serioși

au dovedit, că limba ungară aparține grupului ugro-finlandez ; pe de altă parte, filologia comparată a demonstrat, că aceleiaș familii aparțin și limbile : samoieză, tataro-turcă, mongolă și mandju-tunguză. Toate aceste limbi sunt *turanice*.

Apostolii turanismului atribue, deci, o importanță mai mare rudeniei de limbă decât aceleia de sânge. Ei speră, că atunci când popoarele turanice vor ajunge la conștiința că sunt odraslele aceluiaș trunchiu comun având elemente identice de limbă, coeziunea sufletească va fi mai pronunțată, chiar dacă din punct de vedere antropologic, ungerii ar trebui să fie clasați în diferite categorii de rase.

Mișcarea turanică tinde, ca prin propagandă programatică să abată sufletul maghiar dela idolatrizarea civilizației occidentale, și să întoarcă orientarea acestei națiuni spre alianța, care se va realiza, a popoarelor turanice. Căci acestea, dacă sunt mai *inculte*, în schimb *moralmente* sunt superioare europenilor. Ei cred, că va sosi timpul când nu numai finlandezii, ci și fiii celorlalte popoare turanice vor învăța limba ungară. Astfel, trezindu-se fiecare la conștiința națională, se va cimeta și solidaritatea lor. Popoarele turanice vor citi atunci produsele literare ale ungerilor, vor cunoaște virtuțile lor, și vor aștepta de aici renașterea și liberarea lor de sub jugul istovitor al demonului european.

Nădejtile turaniștilor se aprind periodic, ori de câte ori se înregistrează evenimente de răsvărire a rasei galbene împotriva europenilor. Mișcarea recentă a chinezilor și acțiunea cu isbândă a lui Kemal pașa contribuie cu argumente întru susținerea tezei lor.

În sensul acesta se interpretează și conferințele doctorului Fujisawa Rikitaro, pe care acesta le-a ținut în anul 1922 în America, și conform cărora, mișcarea pan-turanică este rezultanta logică a tendinței politice a popoarelor albe de a forma o alianță contra popoarelor din Asia. Acestea, prin urmare, încep să se trezească la conștiința națională.

Așa se urzește firul visătorilor maghiari, cari sunt aproape toți de origine străină. Conducătorul mișcării turanice este un slovac veritabil, Pekar Gyula, care e înconjurat de o falangă de șvabi, slovaci și chiar „valahi“.... Într'o mână cu flamura iridentismului; în cealaltă cu aceea a turanismului, acești noi agitatori ai opiniei publice maghiare, au reușit să influențeze de multe ori chiar acțiunile de guvernământ ale actualilor cărmuitori ai Ungariei.

În două rânduri Ungaria a avut ocazia, totuș, să tragă învățăminte folositoare din contactul cu popoarele turanice. O sută cincizeci de ani au gemut sub stăpânirea turcă, din care s'au ales cu ravagii enorme. Iar la ultima Conferință de pace, frații ei japonezi au votat desmembrarea Ungariei, fără nicio remușcare...

* * *

Ungurii consideră, cu toate acestea, că „supremația lor culturală“ e cel mai eficace element de propagandă pentru reîntegrarea terito-

riilor pierdute. Comorile sufletești, zic ei, nu-au putut fi împărțite între statele succesoare. Poezia și limba lui Petöfi sau Arany au rămas integrale pentru toți ungurii. Din acestea va răsări viitorul mai bun...

Pe lângă politica ireală, pe care au urmat-o conducătorii fostei Ungarii față de naționalități, administrația, prin acțiunile ei arbitrare, a contribuit în mare parte la desmembrarea acestui stat. Actualmente, în județe și plăși continuă acest spirit de atotputernicie administrativă, care se opune ordinilor superioare. Relatăm cititorilor noștri un caz „cultural“, care ne înfățișează un tablou foarte instructiv. Și cu acesta vom termina povestea renașterii turanice...

Un grup de actori ambulanți de sub direcția dlui Halmy au cucerat câteva județe din Ungaria, dând reprezentații teatrale pentru popor. Ajungând în orașelul Tatavaroș, după o serie de spectacole, d. Halmy a cerut administratorului de plasă să-i prelungească permisul de a juca teatru. Ilustrul domn administrator a respins însă cererea, motivând ca restauratorii din acel oraș au reclamat colectiv, că teatrul atrage pe consumatori, și ei sunt păgubiți, prin urmare, având în considerare interesele materiale ale crășmarilor, — făcându-se dreptate fără părtinire, — artiștii vor trebui să părăsească localitatea. Adevărat, că directorul are drept să facă recurs la guvern, dar întrebarea, dacă rezoluția ministerului de Interne va fi respectată la Tatavaroș!

Budapesta, August 1925.

M. B. RUCĂREANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Comercializarea calomniei

Amândouă sunt la modă: și comercializarea, și calomnia. De aceea era fatal să se întâlnească într'o duloasă și fructuoasă armonie.

Era firesc, ca amorosul *rendez vous* să aibă loc în *chambre-separée*-urile vesel tapetate ale unei foarte speciale prese, care are la îndemână destui mijlocitori (mai mult sau mai puțin abili) din feluritele spețe costăforești.

Oricine a putut urmări evoluțiile bine calculate ale acestei elegante asociații, în ceea ce privește plasarea calomniei și mânuirea cotidiană e unui bine cunoscut spirit de dezagregare, neîncredere și dispreț față de tot ce aparține acestei blânde țări, sau se întâmplă pe pământul ospitalier al României-întregite. Și oricine a acordat o convenabilă atenție acestor mișcări centrifuge a putut desprinde lesne două observații: că ele sunt expresia unui sistem închețat cu precizie de angrenaj, și că tind spre o țintă limpede, aceea de a propaga moralmente în opinia publică o mișcare centrifugă, menită a-i svârli în stropi minusculi cea mai intimă a ei intenție de condensare.

Dar, dacă până acum s'a putut descifra în îndeletnicirile acestei asociații un sistem și un scop, evenimentele din ultimul timp au demonstrat un serios progres. Sistemul, departe de a fi o practică clandestină, apare ca un mare aparat pus în slujba unui impozant consorțiu de comercializare a calomniei și a discreditării.

Sunt interesante de urmărit revărsările deluviene de cerneală, pe care organele susnumitei asociații le-au slobozit asupra opiniei publice, mai cu seamă la două nu prea depărtate dar caracteristice prilejuri: tribulațiile de propagandist ale nepoftitului domn Guernut, și zgomotoasa afacere Van Saanen.

Imprejurările în care s'au petrecut amândouă isfârșirile sunt perfect cunoscute, și au făcut destulă vâlvă. N'avem, deci, intenția să repetăm comentariile ce s'au făcut la timp, ci să stabilim — după o convenabilă scurgere de timp — cadrul în care și-a executat (cu tobe și trâmbiți) marșul împotriva celor mai clare interese ale țării, armata de rotative a consorțiului mai sus pomenit.

Am scris cuvântul: comercializare. În adevăr, precizia de conta-

bilitate dublă, gradarea abilă în a specula faptul, diversivunile menite a sprijini prin tangentă rosturile speculei semănând aidoma cu procedurile jocului de bursă, toate aceste însușiri de căpetenie complectate cu altele de amănunt (gândiți-vă o clipă la delicioasele *volte-face*-e stilistice, trecând dela patetismul „democrației“ rănite la ironia de „europeni“, ale acestor domni), într'un cuvânt, întreg aparatul special pe care l'a desfășurat presa specială, la aceste prilejuri, sugerează celei dintâi priviri mai atente, simpaticul substantiv: comercializare.

Așadar, domnilor, dumneavoastră cari aveți așa din senin boala de a vă iubi țara și de a-i respecta instituțiile, stați la locul dumneavoastră liniștiți și nu vă niai supărați când ilustrul cortegiu de patrioți al tuturor blumenbergilor, honigmanilor și costaforilor, insultă țara, servesc interesele dușmanilor sau îi batjocoresc instituțiile, prin savante masajii de calomnie, pe care le aplică țipând glorios că vor să le cureze de o grea boală!

Lăsați-i în pace!

Dumnealor fac comerț...

Pentru dumnealor, această țară primitoare e o hală ca orice hală (ba cu ușile mai larg deschise ca oricare)! Calomnia și spiritul de dezagregare, sunt mărfuri ca orice mărfuri.

Deci le vând cu bucata (ca pe niște haine vechi), cu metrul (ca stamba), sau cu kilogramul (ca pastrama de găscă).

Ce-are a face dacă dumnealor îi cântă osanale dlui Guernut sosit cu expresulla București pentru a ne înjura țara la fața locului, ce-are a face, dacă au servit cu acest prilej îmbelșugat material vrăjmașilor noștri cari râd în barbă!

Ce-are a face, dacă aventura unui tânăr avocat n'are nici în clin nici în mână cu cinstea (exemplară) a unui înalt magistrat, și dacă dumnealor găsec că „prestigiul magistraturii e în joc“!

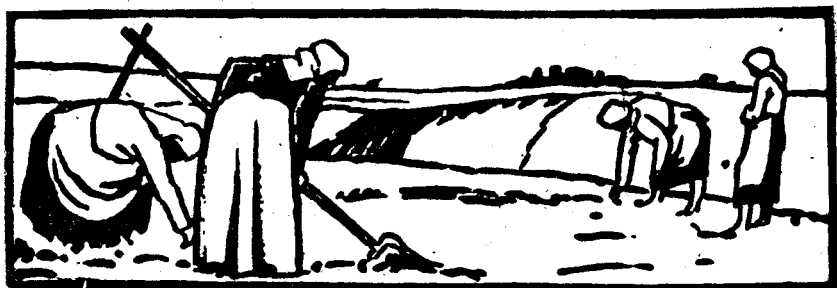
Ce, adică nu pot să pună la cale o afacere: să coboare cursul unor acțiuni cu nimic?

Dumnealor fac comerț!

Nu vă supărați!

Supărarea dumneavoastră nu-i va dures nici cât o pișcătură de purice. Dar începeți a arăta clienților acestui consorțiu, că marfa sa e proastă, și abia atunci îi veți lovi pe ilustrii patrioți, democrați și „europeni“ acolo unde-i doare...

V. RUSSU-ȘIRIANU

Cronica externă

**Conferința statelor baltice la Reval. — Necesitatea unui cor-
don antibolșevic. — Conferința Micii Antante. —**

A acțiunea întreprinsă de statele baltice pentru stabilirea modalităților de neutralizare a pericolului bolșevic — atât de amenințător la granițele lor — este în plină dezvoltare, și pare a câștiga în fiecare zi mai mult atențiunea Marilor Puteri.

Mărginită la început numai între Letonia, Estonia și Lituania, i s'a alăturat în timpul din urmă și Finlanda, care păstrase până acum o neutralitate uniformă și față de unii și față de ceilalți. Strâns unite, ele vor aviza, — cu prilejul conferinței care va avea loc în cursul acestei luni în orașul Reval, — la mijloacele de a-și garanta siguranța granițelor și independența lor în contra unui atac străin.

Importanța acestei acțiuni este evidentă pentru statele limitrofe cu Rusia. În epoca în care în Europa nu se vorbește decât de „pacturi de garanție” și de „tratate de arbitraj”, chestiunea e de o actualitate arzătoare, și trebuie pusă neted.

Polonia a înțeles aceasta; a înțeles-o și atunci când a încheiat cu Letonia un tratat de alianță, și acum când se anunță, că aliata noastră va lua parte la conferința dela Reval.

Zilele trecute, presa franceză, înregistrând declarațiunile dlui Mayerovici, ministrul de externe al Letoniei, privea cu cea mare simpatie acțiunea statelor baltice, și constata împreună cu ministrul leton, că pactul de garanție dintre Anglia, Franța și Germania nu prezintă o cheazăsie concretă de apărare pentru statele mici. Acestea sunt, deci, îndreptățite de a aviza singure la mijloacele cele mai eficace destinate a le ocroti în fața primejdiei.

Pericolul bolșevic este acelaș pentru toți vecinii Rusiei, și ar fi natural, și de cea mai mare utilitate, șa primejdia comună să ducă la

mijloace comune de combatere, la o colaborare reciprocă a tuturor celor amenințați.

* * *

După cât știm, suntem și noi vecini cu Rusia. Despre avantajile acestei vecinătăți ne informează în deajuns presa noastră guvernamentală, anunțând aproape în fiecare lună descoperirea câte unui complot bolșevic, în Basarabia sau în restul țării.

Și totuși, nu am citit nicăeri până acum nici cea mai palidă declarație din partea diplomaților noștri, din care să se vadă că au luat act, și că sunt pătrunși de importanța covârșitoare pentru noi a acțiunii preconizate de micile state baltice.

Este clar, că numai prin întinderea cordonului de siguranță de-alungul întregii frontiere a Rusiei europene, — dela marea Baltică până la marea Egee, — prin alianța *tuturor* statelor limitrofe, călăuzite de interese de siguranță identice, se va putea realiza digul contra pericolului rusesc, amenințător de o potrivă pentru vecinii Rusiei ca și pentru restul Europei.

Mica Antantă dorește statu-quo al tratatelor în ființă. Antanta anti-bolșevică garantează acest statu-quo în toată Europa răsăriteană.

* * *

Conferința Micei Antante va avea loc în cursul lunii Septembrie, Guvernele dela Praga, Belgrad și București sunt în permanent contact și programul conferinței se elaborează într'o atmosferă de perfectă armonie

Un fapt probabil este intrarea Poloniei în Mica Antantă. În ultimii doi ani, acest eveniment a fost anunțat cu prilejul fiecărei conferințe, și totuși Polonia tot în afară de Mica Antantă a rămas. Motivul trebuie căutat în anumite divergențe, ce au existat între Polonia și Cehoslovacia. Întâlnirile repetate din ultimele luni între dnii Beneș și Skrzinsky, au dus însă la netezirea multor asperități, și eventualitatea încheerii pactului de garanție a avut, pare-se, drept rezultat, stabilirea unui acord deplin între cele două state.

Un al doilea fapt e sigur. Nu se va pune în discuție conflictul Cehoslovaciei cu Vaticanul. Întâi, pentru că numai în ceea ce privește Cehoslovacia se poate vorbi de un conflict; este, deci, o afacere internă a Cehoslovaciei. Al doilea, pentru că chestiunea Concordatului dintre România și Vatican nu a dat nici odată loc la un conflict, această chestiune trebuind în mod normal, mai curând ori mai târziu, să ajungă la soluțiunea dorită de ambele părți. Și, în sfârșit, fiindcă relațiunile Iugoslaviei cu Vaticanul sunt cât se poate de cordiale.

Este deci un „non-sens“ de a mai vorbi despre discuția vreunui conflict cu Vaticanul la conferința Micei Antante.

* * *

Asupra programului propriu zis al conferinței suntem în sfera ipotezelor, deoarece guvernele respective nu au lăsat până acum să transpire nimic în această privință.

Fără îndoială însă, că pactul de garanție va forma un punct esențial al discuțiilor. Și, în ipoteza că Germania va încheia tratate de arbitraj obligatorii cu Polonia și Cehoslovacia, rămâne de văzut ce garanții compensatorii vor cere Iugoslavia și România? În primul rând, de sigur, garanția că Austria nu se va putea alipi la Germania; în al doilea rând, poate, schițarea unor perspective favorabile economice.

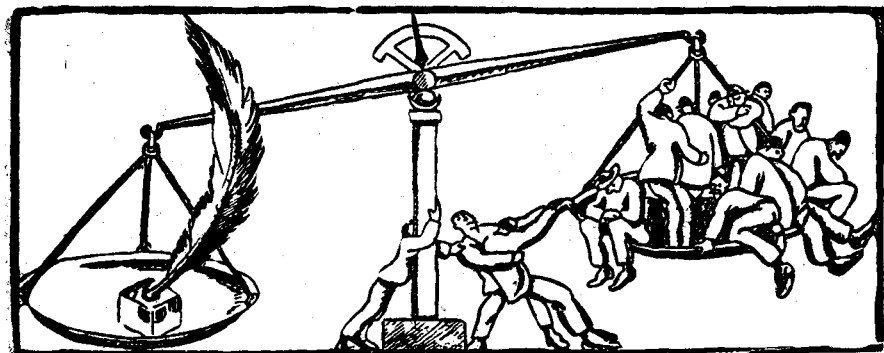
Se va mai discuta, probabil, și atitudinea, în special a Iugoslaviei și a României, față de Bulgaria, și eventualitatea stabilirii de relațiuni mai strânse cu vecinii noștri, ceea ce prin intrarea croaților în guvernul iugoslav, s'ar putea acuma mai lesne realiza.

În fine, se va discuta propunerea făcută de guvernul grecesc statelor balcanice și limitrofe, pentru încheierea unor tratate de arbitraj destinate a garanta pacea Balcanilor.

Cum am spus, toate acestea rămân presupuneri, atât timp cât nu se va cunoaște programul oficial al conferinței Micei Antante dela Geneva.

I. PALEOLOGU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Camerele agricole

După înfăptuirea reformei agrare, în perioada de trecere de la regimul latifundiar la acela al micilor gospodării țărănești și al proprietăților mijocii, Camerele agricole ar fi putut fi un instrument potrivit, o utilă pârghe de ridicare economică pentru cea mai importantă clasă producătoare de pe suprafața României întregite. Aceasta a fost, de bunăseamă, și intenția legii votată în trecuta sesiune a Corpurilor legiuitoare. De șaptezeci și cinci de ani, de când se legiferează în Parlamentul dela București, nu știu să se fi votat vreodată o lege ale cărei intenții să nu fie excelente!

Strângând într'un singur mănunchi, pentru întâia oară, interesele binehotărnicite ale sutelor de mii de muncitori ai pământului, Camerele agricole ar fi năzuit spre o țintă îndoită. Ar fi creat o binefăcătoare solidaritate între plugarii, cari până ieri nu s'au cunoscut, netezind asperitățile dintre proprietarii vechi și cei noi, strângându-i în jurul aceluiaș program de propășire comună. Apoi ar însemna, pentru toate guvernele care se vor perinda la cârma țării, un colaborator prețios, sprijinind — și controlând chiar, într'o oarecare măsură, — politica agrară a acelora. Ele ar fi ajutat asifel, totdeauna, refacerea noastră economică, deoarece ar fi avut ca scop sporirea națională, deoarece marea majoritate a cultivatorilor din această țară sunt și vor rămâne români.

Avem însă, din nenorocire, destule motive să credem, că lucrurile nu se vor petrece așa. Camerele agricole au devenit dintr' odată

un obiectiv de luptă în arena întrecerilor noastre politice. În loc de a stimula spiritul de solidaritate în mijlocul unei clase cu interese identice, a deslănțuit încă odată o pătimășe campanie electorală, punând la contribuție tot arsenalul de argumente al acestor obositoare spectacole de oratorie răsuflată, Electorii diferitelor partide s'au așternut pe lucru. Profesioniștii urnelor s'au pus în mișcare. Obișnuitele clișee de întrunire publică au reapărut. Organele administrative vor veghea cu grije, pentru ca reușita listelor guvernamentale să fie, pe cât omenște posibil, asigurată. Echipele volante ale opoziției—unite sunt gata să apară imediat, acolo unde primejdia e mai mare. Fiecare dintre cele două tabere arde de nerăbdare să poată trâmbița mâine, după despuierea scrutinului, un succes care, se înțelege, va fi un succes politic.

E ușor de înțeles ce caracter vor avea viitoarele Camere agricole, dată fiind atmosfera în care se fac alegerile dela 25 August, și concepția care prezidează la întocmirea listelor de candidați. Căci, înțelegi ușor care va fi, de pildă, aspectul Camerei agricole într'un județ unde a biruit lista partidului țărănist, alcătuită numai din candidați țărăniști. Va fi o Cameră agricolă țărănistă. Nu mai cercetăm, prin cine vor fi reprezentați acolo agricultorii din județ care nu sunt țărăniști, — căci, orice s'ar zice, mai există și din aceștia! — nici nu întrebăm, cum se vor înfașișa raporturile dintre aceste Camere agricole țărăniște și guvernul de mâine, care, fără îndoială, nu va fi țărănist...

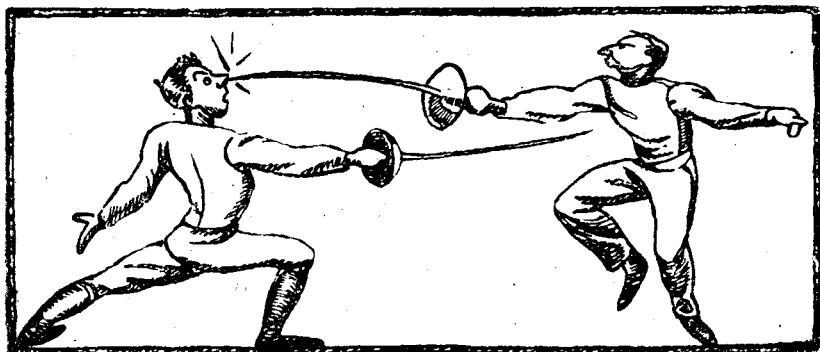
Sfârșitul e ușor de prevăzut. Nu e pentru întâia oară când o instituție folositoare va suferi de pe urma moravurilor noastre politice.

Pe loc, repaos...

Campania electorală pentru Camerele agricole cade tocmai la vreme, în mijlocul largului hiatus al vacanței de vară. Șefii opoziției—unite s'au retras la odihnă, suspendând orice activitate a coardelor vocale până la toamnă. D. N. Iorga se odihnește în vechia sa reședință culturală, subț prunii dela Văleni, unde scrie — cum anunță gazetele — trei tragedii în cinci acte. (În total cincisprezece acte.) D. Ion Mihalache își continuă vilegiatura la băile Vulcana, unde așteaptă să i se restituie ceasornicul confiscat de banditul Tomescu. Iar dl Iuliu Maniu a luat drumul Bădăcinilor, unde, potrivit unui obicei prea vechi pentru a mai fi abandonat, nu face nimic. Familia dumisale pretinde, că preocupat de viitoarea situație politică, fostul președinte al Consiliului dirigent cugetă. Dar, firește nu e nimic sigur.

Pe loc, repaos... Campania de răsturnare a căzut în letargie. Să așteptăm redeschiderea Camerei!

ION BALINT

GAZETA RIMATA

De mortuis...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Comitetul de o sută al partidului național se va întruni la Cluj în cursul lunii viitoare.

Ziarele

1.

*Cum? Incă n'a murit? Tot mai trăiește?
Și tot mai ține'n Cluj câteo ședință
Celebrul comitet? E cu puțință?
Mai ieri îl îngroparăm, creștinește...*

*Noi i-am simțit întreaga suferință,
Căci l'am văzut, încet, cum se topește,
Și pricepând o leacă latinește
Il contemplam cu multă 'ngăduință.*

*Privind cum Iorga îi cânta prohodul,
Iar popa Man boceà, cu ochii roșii,
Il petrecuse la mormânt, norodul...*

*Se strămutase'n sferile senine,
Și noi ziceam, precum ziceau strămoșii:
— „Pe morți să nu-i vorbești decât de bine“ !*

II.

*Dar iat'acum, că mortul amenință,
Și vestea se împrăștie'n tot satul:
— „A înviat, măi vere, răposatul,
„Și ține iar, cu Ciceo Pop, ședință !“*

*Ca paralticul, care-a pornit cu patul,
Contrazicând și doftori, și știință,
Se'nalță iar multipla lui fună...
— „Să știți, băieți, că ăsta-i Necuratul !*

*Și'n vreme ce 'n cetate se'noptează
O sută de fantome, printre șoapte,
Se strâng la sfat, și iarăș pertractează ...*

*BCU Cluj / Central University Library Cluj
Intoarcem, deci, o altă parte-a foi,
Și vom ieși din nou, în miez de noapte,
Să le gonim, cum se gonesc strigoii !*

EUSTAȚIU COLIVA

*— fost cioclu în Consiliu
dirigent, publicist —*

INSEMNĂRI

Contraziceri. — Insfârșit, după trei ani de așteptare, confracții noștri dela *Patria* se bucură, că ne-a prias într'un flagrant delict de contrazicere. Și aceasta, când? Tocmai când dl Octavian Goga lipsește din țară... Vezi dumneata, ce prilej minunat de a înregistra o biruință ușoară!

Vom lua asupra noastră sarcina, care nu e nici ea prea grea, de a arăta că satisfacția redactorilor d-lui Iuliu Maniu e cam pripită. Multe păcate vom fi având noi, aceștia dela *Țara Noastră*; un singur lucru nu ni se poate imputa. N'am umblat niciodată cu părerile noastre în zig-zag. Aceasta e specialitatea fostului președinte al Consiliului dirigent. Noi suntem pentru linia dreaptă...

Să vedem, prin urmare, pe unde a scos capul blestemata noastră contrazicere? Ziarul *Patria*, înregistrând do ia răsunuri ale *Țării Noastre* cu privire la împăcarea sârbo-croată, crede

și mărturisește, că noi ne-am fi permis să facem câteva constatări asupra partidul național, care chipurile, se bat cap în cap. Și, ca să ne înfunde cu desăvârșire, ingenioșii noștri vrăjmași nu ezită să ne pună pe două coloane. Nu știm cum să le mulțumim mai frumos pentru serviciul pe care ni-l fac astfel. Căci, cine nu e prost pricepe numai decât cum stau lucrurile.

Am afirmat, adică, în articolul nostru „Dela Ștefan Radici, la dl Iuliu Maniu“, următoarele: — „Nu se poate confunda acest regionalism deghizat, (al partidului național din Ardeal) *care se preface că cedează ideii de unitate pentru a-și asigura o utilă dominație locală*, cu acțiunea fățișe de independență, pe care a întreprins-o Croația“.

Și am adăugat, la rubrica aceasta, a *Insemnărilor*: — „Partidul național din Ardeal, care începuse să fredoneze cu timiditate aceeaș arie revoluționară dela Zagreb, s'a supus fără

multă ceremonie cerințelor vremii, și a părăsit repede, vrând-nevrând, făgașul izolării”.

Unde este contrazicerea? Ce vor să zică aceste rânduri? Rezultă oare, de aci, că noi îl socotim pe dl Iuliu Maniu, în acelaș timp, erou al regionalismului și apostol al unificării? Să tălmăcim . . . Apoi, cum? Dacă partidul național, împins dela spate de împrejurări pe care n'a fost în stare să le stăpânească, a părăsit „vrând-nevrând” politica graniței dela Predeal și „s'a supus cerințelor vremii”, prefăcându-se că „cedează ideii de unitate”, înseamnă că a părăsit pentru totdeauna și de bună voie năzuința „dominației locale”, și că a renunțat să practice un „regionalism deghizat”? Iar acela, care constată această situație, — ce e drept cam nefirească, — se chiamă că se contrazice?

O contrazicere există, într'adevăr. Dar ea și-a făcut cuib chiar în sânul partidului național, — și iată cum. Fiecare observator atent al frământărilor noastre politice, lăsând la o parte orice urmă de patimă personală, trebuie să constate în chipul cel mai obiectiv, că partidul național din Ardeal nu se mai găsește pe drumul năzuințelor sale inițiale. Acest partid a intrat în viața politică a României-intregite, pe vremea Consiliului dirigent, cu hotărârea măturisită pe față de a-și păstra timp cât mai îndelungat, — cel puțin o generație! — structura sa de altădată, ferindu-se să se contopească prea de grabă cu vreuna din grupările politice din restul țării și în special din vechiul Regat. La rândul său, acelaș partid național din Ardeal înțelegea să păstreze neștirbită solidaritatea provincială a acestui colț de țară, pe care socotea că îl va putea menține într'o singură tabără politică. Planul dlui Iuliu Maniu și al tovarășilor dumisale n'a reușit să se realizeze. Și

nu pentru că cei cari l-au conceput ar fi renunțat la el. Nu, ci pentrucă acest plan, fiind în dezacord cu desfășurarea firească a evenimentelor, a rămas frumușel în urma realității. Cât privește partidul național din Ardeal, simțind că nu putea să păstreze atitudinea sa de izolare fără riscul de a fi aruncat la hala vechiturilor, s'a decis, — și nu de bunăvoie! — să salveze aparențele, descălăcând dincolo de Predeal.

Își închipuie cineva, că o asemenea hotărâre, luată prin constrângere, de teama unui deces sigur, a potolit ca prin farmec veleitățile separatiste de altă dată? Nici de cum! Iată, deci, dureroasa contrazicere, tragica contrazicere, fatala contrazicere, între fondul suflietesc și forma politică a unei grupări cu năzuinți provinciale, imbrâncită de istorie în apele largi ale unificării.

Ne-am înțeles? *Patria*, evident, tot n'a priceput că nu *noi* suntem aceia cari ne contrazicem. Dar ceilalți?

O agresiune. — Odiosul act de brutalitate, săvârșit deunăzi asupra dlui A. C. Cuza, a fost urmat, cum era de prevăzut, de o regretabilă serie de manifestații de stradă, care au tulburat din nou mult încercata noastră liniște interioară. La violență, s'a răspuns cu violență.

Obişnuieți să privim drept în față, fără prefăcătorie și fără reticențe, toate întâmplările care caracterizează frământările publice dela noi, nu ne ascundem nici cu acest prilej adevăratele roastre gânduri. Ca de cele mai multe ori, ne găsim înaintea gestului nesocotit al unuia din numeroșii agenți provocatori, cari sunt par'că puși la cale dinadins, ca să ațâțe răbdarea românească, supusă și altfel la destule încercări. O spunem dealtfel lămurit, în fruntea acestui număr din *Țara Noastră*.

În acest loc, nu putem să nu relevăm însă, încă odată, atitudinea cunoscută a presei negustorești din Capitală, care, după cât se pare, nu are altă grijă decât să colaboreze, cu obrăznicia sa inepuizabilă, la opera de provocare a tuturor dușmanilor României. Aceiași matadori ai unei anumite democrații, cari au țipet din adâncul emoționaților lor rărunchi, când cu pâlmuirea recentă a dlui Pantelimon Halippa, nu-și pot ascunde, astăzi, bucuria pe care le-a provocat o agresiunea „basarabeanului“ Lerner împotriva dlui A. C. Cuza. Inteligenții blumenbergi din strada Sărindar, fără să-și dea seama că își pun în pericol propriile lor spinări, nu numai că râojesc cu satisfacție, prea mulțumiți de cele ce s'au întâmplat, dar își permit un soi foarte rău inspirat de ironie brutală, care nu poate avea altă explicație decât premeditarea. Astfel, în același nuraăr în care anunțe agresiunea dela Iași, *Adevărul* a publicat, alături de știrea telefonică a corespondentului său Kauffman, o caricatură batjocoritoare a profesorului maltratată și o imprecățiune încărcată de insulte la adresa „discipolilor“ săi.

Să se mai mire cineva, dacă aceștia, cari sunt destul de numeroși, se vor îndrepta, mâine-poimâine, cu diferite corpuri contondente în spre geamurile îndrăznețului organ al opiniei publice, pe care armata ronană, — supremă ironie! — e datoare să-l păzească și să-l ocrotească? Am dori să fim profeți mincinoși, dar tare ne este teamă, că patimile în loc să se potolească, se vor asmuți mai mult.

Elvira face politică! — D-na Elvira Popescu e o foarte frumoasă și elegantă actriță, bine cunoscută publicului bucureștean, care a aplaudat-o până acum doi ani cu cea mai admirativă simpatie. Valurile vieții și

ale artei dramatice au dus-o pe d-na Elvira Popescu la Paris, unde a cucerit fără greutate aceleași succese răsunătoare, jucând în franțuzește cu un adorabil accent moldo-valah câteva acte vesele de dl Louis Verneuil. Găsim cu desăvârșire de prisos să mai spunem cine e dl Louis Verneuil. E un fel de A. de Herz cu ceva mai mult duh . . .

Zilele trecute, d-na Elvira Popescu, — sau pur și simplu: Elvira, cum i se zice 'n Capitală, — s'a reintors în patrie după o absență nu prea îndelungată. Ne-am fi așteptat, firește, ca încântătoarea „ambasadoare a frumuseții“, — cum a botezat-o *Facla* d-lui N. D. Cocea, — să-și revadă câmpiile natale cu acea bucurie nevinovată pe care o pregătește, deobicei, printre străini, nostalgicul dor de țară. Dar nu. Spre regretul nostru, și spre bucuria grauerilor din strada Sărindar, norocoasa interpretă a comediei dlui Louis Verneuil nu găsește cuvinte destul de aspre și de muștrătoare pentru balcanismul nostru, care a început, brusc, să-i displacă. Într-o convorbire acordată (se înțelege!) ziarului *Facla*, pe care grațioasa comediantă declară că-l „mununcă cu puine“, d-na Elvira Popescu constată, că în România „trenurile merg cum merg“, dar că „ne-am întors la vremea haiducilor“, că „n'am progresat decât pe tărâmul escrocherișilor“, și că „artiștii români sunt constrânși să pribegască prin străini“. Înțelegeți aluzia! Iar când artiștii români „constrânși să pribegască prin străini“ (după ce țara lor le-a oferit din plin toate satisfacțiile posibile) se trudesă în străinătate să mai reabiliteze puțin, alături de dl Louis Verneuil, reputația externă a României, ce credeți că se întâmplă? O spune tot d-na Elvira Popescu în acelaș număr din *Facla*: — „Atunci, în ceasul acela, tot ce vom fi adunat noi într'un an întreg ca sim-

patie pentru cauza românească se va năruia", pentru că „va veni o știre, că în România drepturile sunt călcate în picioare, că nu există nici cinste, nici respect față de demnitatea omenească, nici cultul muncii, al inteligenței și al talentului, ci numai gândul îmbogățirii cu orice preț”.

Cu alte cuvinte d-na Elvira Popescu, sau mai pe scurt: Elvira, face politică Proastă ocupație, frumoasă ambasadoare... Las-o pe seama d-lui N. D. Cocea! Și, dacă dumitale nu ți mai plac modestele cheiuri ale Dâmboviței, pe unde ți-ai legănat copilăria, dacă ți se pare că trenurile merg prea încet, dacă ai avut prilejul să constați că în România nu există desulă cinste, dacă n'ai nici o îngăduință pentru o biată țară de haiduci, urcate din nou în Simplon, — cu Simplonul se călătorește atât de comod! — reîntoarce-te pe malul Senei, zâmbește cu aceeași cochetărie încântătoare miilor de spectatori, adună cât mai multă simpatie pe seama tarmecului românesc, și-ți vom fi recunoscători.

Surăde, și nu ne judecă...

Lămuriri cam... încurcate. — Dela Blaj ne sosește, de data aceasta prin poștă, un cuvânt de lămurire asupra menirii și atitudinii ziarului bisericopolitic *Unirea*. Răspunsul e iscălit de d. dr. Alexandru Rusu, canonic mitropolitan și director al numitei foi. Vom încerca să-l descifrăm.

D. dr. Alexandru Rusu, în explicațiile cu care se simte dator față de *Țara Noastră*, închină mai bine de două coloane unor încercări de polemică strict confesională, denunțând intențiile mitropolitului de la Sibiu, care ar pune la cale distrugerea bisericii române-unite, și asigurându-ne, că această biserică, departe de a fi slăbit, a ieșit întărită din luptele prin care a trecut. Cu toată

lungimea apreciabilă a acestui pasagiu, nu ne vom opri, deocamdată, asupra lui, pentru că întreg cuprinsul lui cade dincolo de chestiunea pe care am ridicat-o, și, mai ales, pentru că luptele la care face aluzie *Unirea* sunt profund regretabile pentru pacea noastră sufletească.

Ne vom mărgini, deci, la precizările — foarte puțin precise, — pe care ni le dă d. dr. Alexandru Rusu cu privire la cele trei întrebări ale dumisale: ce este *Unirea*, a cui este *Unirea*, și ce reprezintă *Unirea*? Suntem recunoscători, că *Unirea*, în al treizeci și șaselea an al existenței sale, se gândește să risipească orice confuzie privitoare la rostul său în concertul presei ardelenae. Mai bine mai târziu de cât niciodată! Din nefericire, însă, răspunsurile sunt cam încurcate...

Ce este *Unirea*? D. dr. Alexandru Rusu zice: este organul politic-bisericesc al bisericii române-unite, care totuși nu face politică. Sau, *chiar dacă* face politică la gazetă, o face pe *răspunderea personală* a celei care semnează articolele politice. Iată, prin urmare, o foaie foarte ciudată! Ea este, în întregime, a bisericii române-unite; dar, când e vorba de să publice și articole politice, acestea nu mai sunt ale sale, ci ale aceluia care le iscălește. E limpede! Mai departe: a cui este *Unirea*? D. dr. Alexandru Rusu zice: a celor care o îndrumă. E și mai lămurit! Dar, cine sunt aceia cari o îndrumă? Vedeți, aici începe să se întunece discuția. *Unirea*, care reprezintă biserica română-unită „fără niciun caracter de oficialitate.” (adică o reprezintă, și nu prea) e condusă de d. dr. Alexandru Rusu, canonic mitropolitan. D. dr. Alexandru Rusu știe, bine, că *toate* convingerile dumisale sunt împărtășite de mitropolitul Vasile Suciu. Mărturisește, însă, singur,

că n'are niciun soi de *autorizație specială* pentru a face această declarație.

În rezumat, cam așa se înfățișează lucrurile: *Unirea* este și nu este a bisericii române-unite; face și nu face politică; e îndrumată și nu e îndrumată de mitropolia din Blaj... Atunci? Ce concluzii să punem, în josul acestor rânduri? Niciuna, în afară de aceea la care am ajuns mai demult, și pe care am înscris-o aici cu sinceritate. D. dr. Alexandru Rusu e, într'adevăr, un personaj ridicol, care se trudește să reprezinte biserica română- unită... „fără autorizație specială.“

Exoziția fabricei „Iris“. — O colaborare fericită între arta românească și mijloacele de realizare de care dispune marea noastră industrie, — iată ceea ce este recenta expoziție ceramică a fabricii „Iris“. Fabrica „Iris“ dorind să-și întindă activitatea sa și pe tărâmul olăriei artistice, a făcut apel la dna Nora Steriade. A fost o alegere dintre cele mai fericite. Cunoșteam din alte părți lucrările în acest gen ale dnei Nora Steriade, și am apreciat mai demult surprinzătoarea pricepere, cu care această desăvârșită artistă a știut să reinvie în forme noi elementele decorative ale vechilor motive de ornamentație populară. Urmărind aceleaș procedee de stilizare a acestor motive, realizate totdeauna cu o admirabilă sobrietate, dar întrebunțând de data aceasta un material mai fin, dna Nora Steriade s'a întrecut pe sine însăș, cu deosebire în execuția sobelor și a căminurilor expuse, care sunt fără nicio exagerare, adevărate capo d'opere. Îndemnăm publicul nostru iubitor de frumos, să cerceteze expoziția fabricii „Iris“. Se vor încredința,

cași noi, că industrializarea artei românești, pășind pe această cale, va putea să ajungă, în scurtă vreme, la un renume european.

„Aspecte din Munții-Apuseni“. — D. Traian Mager, autorul volumului cu acest titlu, e un pasionat drumeț și un fanatic îndrăgostit al naturii. Viața în aer liber, departe de orașele tentaculare, îl fascinează și-l oțelește. Sus în lumea munților Apuseni, acest modest și sănătos dascăl se simte la largul său. Pe acele drumuri de munte, cari întremează trupul și însenină gândul, s'a născut, fără voie, ideea acestei cărți. Bucuriile și crescânda dragoste de viață, pe care d-sa a simțit-o în mijlocul naturii, a voit s'o împărtășească cu folos semenilor săi.

Volumul aduce aspecte din aceste mărețe locuri, scrise limpede și fără pretenții.

Cărți noi. — În editura Casei Școalelor a apărut un nou volum al dlui I. Petrovici, profesor la Universitatea din Iași, cuprinzând o serie de *Studii istorico-filozofice*. Transcriem aci, deocamdată, câteva din subtitlurile cărții: H. Poincaré ca filozof, H. Spencer și problema cunoștinții, Kant și cugețarea românească, Titu Maiorescu, etc. etc. În noul volum al dlui I. Petrovici, străbătut dela un capăt la celălalt de o temeinică erudție, regăsim, laolaltă cu preocupările sale științifice, aceleaș scilpitoare însușiri literare, care caracterizează opera distinsului profesor universitar, și care a făcut gloria unui mare gânditor francez: Henri Bergson. Asupra *Studiilor istorico-filozofice* ale dlui I. Petrovici vom reveni.